

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

אשה כי תזריע (יב, ב) - בקרבנות יולדת יש הבדל בין ענינה לעשייתה. סמן לקרבנות שיש בהם הבדל בין עשיר לעני שבטי"ם = שבועת העדות, בטוי, טמאת מקדש וקדשיו, יולדת, מצרע. (תפארת ישראל)

לבו או לבת (יב, ו) - ימי הבן נחלקים לשנים: קטן וגדול, ואצל הבת יש ארבעה זמנים וסמנה נק"ה = נערה, קטנה, בוגרת, האשה (החיד"א)

נגע צרעת הוא (ג, ג) - למה נסמכה פרשת הנגעים לפרשת שמייני שבה נכתב על כשרות המאכלים? כי פשם שאדם נזהר בכל אשר הוא מכניס לפיו שיהיה פשו בתכלית, כך גם עליו להזהר מאד בכל מה שהוא מוציא מפיו. (רבי ישראל סלנטר)

בייחיה בו נגע (יג, כט) - נגע אותיות ענג, כשהחזיר בתשובה הופך הנגע לענג, ולכן נאמר: "והנגע לא הפך את עינו", שהעין לא עברה לראש המלה, מפני שלא חזר בתשובה.

צרעת באה על חטא לשון הרע וסמנה: מצרע - מצרע. (בעל הטורים)

והתגלח (יג, לג) - ג' רבתי, ללמדך ששולשה אנשים צריכים גלוח שער מלא (כל הגוף), לוי, מצרע, נזיר. (בעל הטורים)

הפסוק והתגלח הוא פסוק לג'. רמז ל"ג בעמר שבו עושים תגלחת לבני שלש שנים. (פאת הראש)

וטמא טמא יקרא (יג, מה) - אדם שמוציא כל הזמן טמאות וחסרונות אצל אחרים, טמא יקרא - סמן שהוא טמא, כדברי חז"ל "כל הפוסל - במומו פוסל". (השל"ה)

וכן פרושו את דברי חז"ל: "המוציא מחברו עליו הראיה". אדם שמתעסק כל היום למצא חסרונות ובעיות אצל אנשים, עליו הראיה - ראיה עליו בעצמו שהוא מלא באותם המימים שמנסה למצא בזולת.

ספורים בפרשה

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ג)

רבי בצלאל הכהן, ששמש כמורה הוראה בוילנא, התפרסם עוד בקטנותו כחריף ובקי, עד שרבים קפצו עליו ובקשו לקחתו כחתן לבתם. בהיותו בן שנים עשרה שנה, כבר בא בקשרי שדוכין עם בת גילו. בסעדת התנאים שלו דרש אחד הלמנים ואמר: "מעוּדֵי תמהתי, מדוע מברכים את התינוק בשעה שנולד פשם שנכנס לבגרות, בן יכנס לתורה ולחפה ולמעשים טובים, והרי לכאורה צריכים להקדים מעשים טובים לחפה, שכן במעשים טובים מתחייבים כבר בגיל שלש עשרה, ולחפה מגיעים רק בגיל שמונה עשרה? ועכשו התבשרה לי הברכה שמברכים את התינוק הנולד, שיהיה חריף ובקי טובא עד שיכנס לחפה עוד בטרם יגיע לגיל המצות ולחייב של מעשים טובים..."

והיה בעור-בשרו לנגע צרעת (יג, ב) - הצרעת באה על לשון הרע (ערכין)

באחד הימים, כשסעד רבי משה פינשטיין את לבו בפת שחרית, ישב לידו אורח וסעד עמו. בסוף הסעדה, בקש הרב לשחות קפה ולפניו היו שני קנקנים של חלב משתי חברות שונות בכשריות מהדרות. נטל רבי משה קנקן אחד, נענע אותו והזוירו למקומו ותחתיו נטל את הקנקן השני וממנו מזג חלב לכוסו. הסיק האורח, כי רבי משה לא סומך על ההכשר של החברה הראשונה ופרסם זאת ברבים כמעשה רב. עשתה השמועה נפנים ומכירות החברה החלו להתמעט. בררו מנהלי החברה את הסבה, ובאו לרבי משה לשאל אותו איזה פגם מצא בכשרות מוצריהם. התפלא רבי משה על שאלתם ואף הראה להם, כי במקרה ביתו מונחים מוצרי החברה והוא אוכל אותם ללא חשש. כשהזכירו מנהלי החברה את ענין שני הקנקנים, חיד רבי משה והסביר בפשטות: "נטלתי את הקנקן למזג ממנו חלב, אך כשראיתי שהוא ריק החזרתיו ונטלתי את השני". ללמדך על פח הלשון ועל החשיבות של למוד זכות.

רבי יצחק מוולוז'ין, היה זהיר מאד בלשונו ומעולם לא הוציא מפיו דברי גנאי על אדם מישראל. פעם נשאל אודות אדם אחד שהכיר בו שאינו דובר אמת, אך לא רצה לנגותו בפרוש, התחכם ואמר: "יש אדם שהוא בעל זכרון מכל, שזוכר דברים שארעו לפני עשר שנים. אחרים זוכרים אף דברים שארעו לפני שלשים וחמשים שנה, ופלוני המדבר הוא בעל זכרון מכלא כל כך, שזוכר מארעות שלא ארעו מעולם..."

ואיש או אשה בייחיה בו נגע בראש או בזקן (יג, כט)

המלבי"ם יצא פעם לרחובות של עיר, ונתקל בחבורת משפילים לפניו. הביט בהם וראה שכלם מגלחי זקן הם, חובשי משקפים מהדרים כפי האפנה ובידיהם מקלות, מעשה אגנות. חיד במרירות ואמר להם: "לשעבר, כאשר האדם ראה שזקנו מלבין, עיניו בהות ורגליו כושלות עד שנאלץ להתהלך עם מקל, היה מפשפש בתשובה לפני מותו. מה עשה הצר הרע? התחכם והנהיג גזיזות וקנים, חבישת משקפים ונטילת מקל בגיל צעיר, כדי שהאדם לא ישוב בתשובה בערוב ימיו..."

היה היה

סופם של השודדים ורעל העכברים

בשירד צמח עם חמשת ילדיו אל נמל חיפה, רכן ראשית על אדמת ארץ הקדש ונשק לה בשמחה על שזכה לחונן את עפרה. נציגי הקבוצים והמפלגות החלוניות בארץ, נסו לדבר על לבו להשתקע בקרקתם, אך הוא עמד איתן באמונתו ודחה את כל ההצעות המפתות. בשארית כספו, עלה בידו של צמח להעביר את משפחתו לירושלים, אליה הגיע בעירם ובחוסר כל, ללא מכיר ומודע. הוא החל לתור אחר מקום מגורים, ולבסוף מצא בית ערבי נטוש בשטח ההפקר סמוך לשכונת מוסררה, ובדירה רעועה זו השתקע יחד עם ילדיו. צמח היה רוקח בארץ מוצאו, אך בארץ לא מצא מקום פרוסה והוא נאלץ לפשט יד כדי להביא טרף לילדיו.

באחד הימים, הגיע לאזניו קול צעקה. הוא נחפו לצאת מביתו וגלה, כי אדם מהשכונה הסמוכה יצא לחטב עצים בחרשה, ולפתע פגע בו הגרזן ופצעו פצע חמור. זנק צמח אל ביתו, נטל משחות שונות ותחבשות שונות ומתקופת היותו רוקח מסמך, מהר אל הפצוע ובידיו אמונות משח את פצעו וחבשו היטב. לאחר זמן קצר הגיע הרופא, ולאחר שבדק את הפצוע הביע את התפעלותו מהחבישה המקצועית והצלחת הפצוע, עד שלרופא עצמו לא נותר מאומה לעשות.

מעשה הקבצן הכה גלים וביחו של צמח הפך לתל תלפיות לכל מאוב ומכה. כל מי שסבל ממחלה כלשהי או מכה וחבורה, היה סר אל צמח והלה היה מאזין לחוליה בסבלנות ומסיע לו באמצעות תכשירים טבעיים, ואף תרופות מבית המרקחת. בנוסף, מכר צמח רעלים חזקים אותם היו התושבים מפזרים בחצרות הבתים, כדי להרחיק את מפת העכברים שהציקה לילדי הסביבה. התושבים היו אסירי תודה על הסיוע הרב, ושלמו לו בעין יפה. כך הצליח צמח לפרנס את בני ביתו בדרך של כבוד, אך ימי האשר לא ארכו ימים. למשטרה האנגלית נודע עסקו של צמח והם דרשו ממנו הוכחה כי הוא רוקח מסמך. נתן לו ארקה של שלשה חודשים להשיג אשור פזה, ולשם כך היה עליו להשתלם במקצוע הרקחות בתשלום גבוה מאד, שלא לפי כחו. צמח נסה לדחות את הגזרה והמשיך ביגתים למכר תרופות ורעלים לכל דורש, אך המשטרה המשיכה בדרישתה הנחרצת והוא נאלץ להסכים, כדי שלא להפסיד את פרנסתו היחידה.

על מנת לממן את עלות הלימודים היקרים, החליט צמח למכר את המזכרת האחרונה שנתנה לו מבית הוריו, מנורה עתיקת יומין שעברה במשפחתם דורות רבים. קשה היה להפרד ממנורה זו שהזכירה לו את בית אביו ובה היו נוהגים אבותיו להדליק את נרות התנקה, אך ההכרח לא נגנז והמנורה נמכרה לסוחר עתיקות בסכום גבוה של אלף לירות. היה זה ביום ששי וצמח פנה אל השוק, שם רכש מזון ומשקה לכבוד השבת, צָרָם בשקו וכשהגיע עת התשלום, הוציא את חבילת השטרות ושלם את מחיר הקניה. בדרך חזרה לביתו, חש צמח כי משהו עוקב אחריו. כשפנה לשדה פתוח סמוך לביתו, התנפל עליו ערבי רעול פנים שעקב אחריו בשוק ונגב ממנו את חבילת השטרות. כהרה עין, עלה השודד על האופנים שעמו ונעלם מאוזני השוחים. צמח נותר המום ורצוף, את כל רכושו הפסיד ברגע אחד, אך הוא קבל עליו דין שמים באהבה וחזר לביתו. לבני משפחתו לא ספר צמח על דבר האסון, מהר להכין את צרכי השבת ויחד קבלו את השבת בשמחה.

כשחזר צמח מבית הפנסת יחד עם ילדיו, פגש את בני משפחתו ממתנים מחוז לבית. כשהתקרב, ספרו לו בני הבית, כי בהעדרו חדרו ארבעה ערבים אל תוך הבית והם שוהים בתוך בתליו כבר שעה ארבה. נחרד צמח והציץ בהשאי אל תוך הבית והנה ראה דבר מוזר: ארבעת הערבים מסבים יחד לשלחן השבת הערוך, לפנייהם מנח סיר החמין שהיוכן לכבוד שבת ובקבוק היין, וראשיהם שמוטים על השלחן, פגרים מתים. התברר, כי הערבים היו מסתגנים שהכריחו את הגבול וכשראו את האור בבית הבודד, נכנסו פנימה ובקשו להיטיב את לבם בתכשילים המהבילים. הציצו אל תוך הסיר וקפצו לתפל את הבשר בתבלינים מוזרניים, פָרְצו את ארון התרופות ונטלו משם עשבים לתבול, אך למעשה היה זה רעל עכברים קטלני שהכריע אותם למות.

קצין המשטרה שהזעק למקום בשר לצמח הנדהם, כי מחצית המזון שימצא בכיסי השודדים יהיה שלו בתקף החק, וכיון שנמצאו אצלם אלפי לירות זהב, התעשר צמח ומיד במוצאי שבת פדה את המנורה העתיקה, ועוד נותר לו סכום גדול לרכישת תעודת הרקחות ממנו התפלכל עד סוף ימיו בשיבה טובה.

מאורות

הגאון רבי יעקב עמדין ז"ל
ליום ההולא ל' בניסן תקל"ו

מגדולי הרבנים גדורו, פוסק הלכה מפרסם, מחבר פורה ולוחם מלחמות ה' בקצאות. ידוע בכינויו: "יעב"ץ". נולד באלטונה בשנת נח"ת ולמד מפי אביו המפרסם בעל "חכם צבי". היה איש האשכולות ובעל ידע נפלא בכל מקצועות התורה והחכמות העולם. בקי בנגלה ונסתה, דקדוק לשון הקדש, וכן ידע לשונות זרים כגון רומית והולנדית. מעודו לא רצה להנות מפתחה של תורה. תקופה קצרה של בארבע שנים בלבד, שמש קרבה של העיר עמדין ונתפרסם על שמה, אך לאחר מכן חזר לאלטונה והיה אומר בצחות כי הוא מברך מדי יום: "ברוך שלא עשני עבד, ברוך שלא עשני אב"ד..."

כל ימיו לחם בכת צבי שבור ורדף את השבתאים עד חרמה. מפרסם מאבקו עם רבי יהונתן איבשיץ, אותו חשד בשבתאות, וכל הגולה היתה כמדורת אש. התנגד גם לגדולים נוספים גדורו וכן יצא כנגד הספר "תקנות ימים" אותו זכה לספר שבתאי.

חבר פתמים ספרים, חלק מהם נדפס ורבים נשארו בכתב יד. מפרסם הוא סדורו הידוע "עמודי שמים", עליו היתה תחלה התנגדות מפני שנויים שעשה בנסחאות. אולם הוא התקבל בכל תפוצות ישראל. חבורים מפרסמים נוספים הם: לחם שמים על המשנה, מטפחת ספרים על קדמות הזהר, שו"ת יעב"ץ, מור וקציעה, מגלת ספר - זכרונות, מגדל עז ועוד.

יוסיף העת

נגעי הצרעת המוזכרים בתורה, שונים ממחלת הצרעת שקיימת לא עלינו כיום, ונגרמת על ידי חיידק.

פרשני התורה חלוקים בשאלה, אם הצרעת הינה מחלה טבעית או נגע שמימי. לדעת הרלב"ג, הצרעת הינה מחלה ככל המחלות ויש לרפא אותה בתהליך ריפוי, הכולל התרחקות מאדם כדי למנוע הידבקות במחלה, ובמהלך ריחוקו מן המחנה מחלים האדם וחוזר אל המחנה. אך רוב המפרשים תולים את נגע הצרעת בדרך נס באופן בלתי טבעי, ולכן הלך הנגוע אל הכהן ולא אל הרופא, וגם תהליך הריפוי נעשה בצורה נסית לאחר חזרה בתשובה.

הצרעת המודרנית, הינה מחלת עור שנקראת גם "מחלת הנסן", והיא מחלה זיהומית קשה, שעד לפני עשרות שנים לא היה לה אמצעי ריפוי והיתה נחשבת כמחלה חשוכת מרפא. בירושלים העתיקה הוקם בעבר בית חולים למצורעים, סמוך לרובע היהודי (במקום בו נמצא היום מגרש החנייה של הרובע היהודי) ולפני יותר ממאה שנה הוקם בית החולים בשכונת טלביה, שנסגר בשנים האחרונות עקב מיעוט חולים. לפני 32 שנה, הורכב מינון תרופה נכון שבעזרתו מוגרה הצרעת ב"ה.

אשרי משביל אל־דל

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

וְיָדָה זָכַר - פרוש תהיה הולך־תה זכר, פרוש דע כי בחינת הזכר היא בחינה עליונה מבחינת הנקבה, והתורה מיתקת בחינות העליונות בבחינת הזכר, והודיע הכתוב כי אם נקטת ישראל תזרע ודאי שתוליד הדרגות עליונות, והוא מאמרם ז"ל עצם הפלגת הפלאות אשר יפליא ה' בביאת הגואל אם ישראל יזכו על ידי מעשיהם הקשרים, ויכונן להבדיל בין האלה המחכה לגאלה שעברה של מצרים שהיו ישראל עירם ועריה, גם אמר הכתוב גוי מקרב גוי, ואותה גאלה תכליתה לא עמד, כי נחרב הבית וגלו יהיה מה שהיה, ואין טובה זו בבחינת זכר, אבל האלה העתידה לצד שעל כל פנים תהיה באמצעות זכות ישראל, לו יהיה שלא יהיו ראויים, אף על פי כן באמצעות ארץ הגלות ועסק התורה דקתיב לא תשכח מפי זרעו, על כל פנים תהיה הגאלה בבחינת זכר, ועמדה לצד:

ומראה הנגע וגו' - ענין זה יגיד סוד אומרו אך בצלם יתהלך איש, והוא מראה הפשר החי, וכשישלט בחינת הרע באדם ירשם בבשר אדם הסתלקות זורת החיני, ולזה יראה סודו המראה ויהיה עמו מהעור, ולזה דבר הכתוב בדרך זה עמוס מן העור. ולדברי רז"ל טעם אומרו עמוס לומר, שאם היה כל בשרו כמראה הנגע טהור שאין נגר עמו, והכתוב הקפיד על העמק:

דברי הימים

כל בניסן נפטרו כמה מגדולי הדורות הנודעים. ביום זה בשנת ד'תתק"א, נפטר רבנו יוסף ב"ר מאיר הלוי אבן מייגאש, מגדולי חכמי דורו ותלמידו המובהק של הר"ף. משערים ששמו הוא כינוי הקטן מיווני, ומשמעו 'הגדול'. הרמב"ם לא היה תלמידו, שכן היה ילד קטן בשעת פטירתו, והסיפור אודות הרמב"ם 'בן הקצב' שלמד אצלו, אינו נכון כלל.

ביום זה בשנת ש"ו, נפטר רבי יעקב בירב, המפורסם כמחדש הסמיכה. בצעירותו גורש מספרד בגירוש הידוע, והתמנה לרבה של העיר פאס שבמרוקו. בשנת רח"צ ביקש לחדש את הסמיכה והספיק להסמך לרבנות ארבעה מגדולי דורו בהם הבית יוסף, אולם רבי לוי בן־חיבב המהרל"ב, התנגד לדבר והתעורר פולמוס גדול בדבר עד ביטולו.

ביום זה בשנת ש"פ, נפטר רבי חיים ויטאל, גדול תלמידיו של הראי"ל וכותב ספריו. משערים כי ויטאל הוא תרגום בלטינית של חיים, וכינוי אביו ר' יוסף היה קאלאבריס. הוא נקבר בבית הקברות היהודי שבדמשק, ואומרים כי עצמותיו הועלו לפני מספר שנים לארץ ישראל ועקברו בקריית מלאכי.

בדור האחרון יש שקבעו את יום ג' באייר ליום פטירתו של חוני המעגל ועורכים לו הילולא בקברו שבחצור הגלילית, ולא נמצא מקור לכך. בירושלמי מובא שגם זקנו של חוני המעגל נקרא בשם זה, והוא ישן במשך שבעים שנות הגלות בין שני בתי המדש והקיץ לאחר בניין הבית השני. יוסף בן מתתיהו כותב, שחוני השני האריך ימים עד מלחמת האחים של בית חשמונאי וכאשר התבקש על ידי הצרים לקבל את אחיהם הנצורים וסירב, המיתוהו בסמילה.

בביתה של משפחת בכר, משמשת השמחה בערבוביה עם העצב. זכו ההורים המאשרים, והגיעה עת דודים לבתם החשובה. אמש התקיימה שמחת ארושיה עם בחור בן תורה ובעל מדות ממשפחת אפרתים. אולם, בכוס האשר נמהלת טפה של יגון. הפלה המאשרת, נאלצה 'לעקף' את אחותה הבכירה, אשר זה ערך ועדנים עברו מאז שהגיעה לפרק 'האשה נקנית', ועדין לא נמצא וזוגה הנכון. פמה תפלות ודמעות שפכו ההורים על בתם, חלקו צדקה וקבלו החלטות, אך שערי השמים כמו נעלו.

חלפו עברו החדשים ונקפו השנים. האחות הצעירה הגיעה אף לפרקה זה מכבר, והשדכנים החלו להתפק על דלתי בני המשפחה בהצעות מפתות וקוסמות. תחלה, מאנו ההורים לשמע דבר וחצי דבר אודות הבת השנייה, שהרי "לא־יעשה בן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה", אולם כאשר חשה הבת הבכירה באוירה המעיקה שמסביב והבינה אל נכון כי הקולר תלוי בה, התעלטה על מדותיה, וכלאה אמנו בשעתה, פנתה אל ההורים והפצירה בהם ככל לשון של בקשה, לדלג עליה לעת עתה ולא־רש את האחות הצעירה לפניה. בהתעצות עם רבם ומורה דרפם, פתחו ההורים בלב כבד את מסכת הקדושין של הבת הצעירה, וחישי מהר בא הדבר לידי גמר, כאמור.

הבקר האיר ועל השלחן מתנוסס העתון היומי, שבצדו הימני מודעה המבשרת על ארושי הבת המקללה עם בן גילה היקר והחשוב. פלוני בן פלוני משיבה פלמונית. בני המשפחה וידידיה, נהרו לאחל להם ברכות ואחולים להגל השמחה השרויה בעמנום. לאחר שנים ארוכות של צפייה, וכל אותה עת היתה האחות הבכירה סגורה ומכנסת, כשענגת תזנה על פניה. פניה שוחקות כלפי חוץ, כמעשה הפרוש אשר צהלתו בפניו ואבלו בלבו, אולם מר לה מאד, כי יצאה בה יד ה'.

מודע יש להם לבני המשפחה, איש יקר בעל שאר רוח ומדות נאצלות, ושמו רבי טוביה. איש חסד הוא רבי טוביה וכל ימיו עושה חסד עם הבריות בצניעות וענוה, בתבונה ובהשכל, ומזריח אור ותקנה קרב נשמות נדבאות ועגומות. בלבו הרחום ובחושיו העדינים, ירד רבי טוביה לצערם של מידעיו בני משפחת בכר, והבין את הצער הגדול האופף את האחות הבכירה. טפס עצה בלבו כיצד להזריח בלבה אור של תקנה, יגע ומצא.

ימי השבוע עברו ביעף, והנה הגיע יום ששי, לקראת שבת מלפנתא. נהוג בקרב קהלות ישראל, לשגר בערב השבת הראשונה לאחר הארושין, זר פרחים מלכבים בתוספת ברכה נמלצת ובאריזה מהדרת ומשובבת עין. זר הפרחים, מעטר את שלחן השבת ומוסיף נפך רב לאוירת השמחה הנלבבת, ואף לאחר מכן מעטרים הפרחים את שלחן סעדת הארושין במחצת בני המשפחה, ידידים וקרובים מרחוק ומקרב.

באותו יום ששי, המתינו בני המשפחה והפלה בראשם לקראת הגעת הזר המהדר. כל צפירה או עצירה של רכב, גררה את כלם לעבר החלון המשקיף על פני הכביש, כדי לראות האם מופיע כבר השליח המיחל של חנות הפרחים, ובגידו הזר המהדר. לאחר המתנה ארוכה, עצר בפתח הבנין רכב משלוחים וצעיר הגיח ממונו כשבגידו זר ענק, שהסתר כמעט את כל גופו. הוא הביט בבנין והחל להעפיל במדרגות הכניסה.

זה היה יותר מדי בשביל האחות הבכירה. לא היה בכמה לעמד במתח הגדול והיא חשה כי הקרקע בוערת תחת פפות רגליה. כתפיה רטטו והיא נמלטה אל חדרה, כשהיא פובשת את פניה בגדיה וככי מר מחלחל בגרונה. ההורים נפו לנחמה ולדבר על לבה בדברי אמונה ובטחון, אך לא מצאו את המלים הנכונות ודמעו יחד עם בתם היקרה.

לכול קריאתם של בני המשפחה, הביטו ההורים על הזר הגדול ולבם נמס מרב התרגשות. על הפרחים התנוססה ברכת מזל טוב לאחות הבכירה לרגל יום הולדתה הקרוב ובאותה הוקרה והערקה, מתנה מבני משפחתו של איש החסד רבי טוביה. הפרחים כמו הרימו את קומתה של האחות הבכירה, האירו את עיניה ונסכו בה פחות רעניים של תקנה ואמונה. נראה היה, כי הפרחים עשויים זרב טהור ומשוחחים הם בשמן המור, ספוגים באהבת ישראל ומדות נאצלות, ושכינה מצוחת ואומרת: "אשרי משביל אל־דל ביום רעה ימלטהו ה'".

(מבוסס על סיפור אמיתי) ♦

מטעים

בדמי טהרה ימי טהרה (ג, ב)

הראשון הוא שם טהר ואינו מפיח ה"א והשני הוא כמו שתי מלים: "טהר שקלה", ולכן הוא מפיח ה"א. סמן לבגלי קריאה: "טהרה" הסמוך לדמים שהם מכסים, מכסה הוא ואינו מפיח, הסמוך אל "ימי" מגלה ומפיח. וסמן: "אתיים צאתה" הסמוך ל"יום" צריך להוציא בפה.

והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת: (ג, י)

המלבי"ם מפרש, שיש כאן שני סמני טמאה: או שער לבן או מחית בשר חי, ולא שצריך שני סמנים גם שער לבן וגם מחית בשר חי. ומובח זאת מכך שיש סמן של אתנחתא בתבת לבן, לומר שהוא מפיח בין שני הסמנים, ואם היו שני הסמנים באים באחד, היה צריך לתניח את האתנחתא בתבת "בעור", שלפני משפט זה.

בעור-בשרם בהרות כהות לבנת (ג, ט)

המראות הטמאות הן רק מקרים ביצה ולמקלה, אבל פחות מזה אינו נגע, ואם ידעה הבהר שיש באדם בהרות כהות לבנות, שהלכן בהה וכלוש מקרים ביצה, אינו אלא בהק טהור. והמלבי"ם מוכיח זאת מהשטח המפסיק (טפחא) שבתבת בהרות, ותבת "בהות" הוא שם תאי ל"לבנות".

מדגש

בפרשתנו מזכר המנח "בהה" פעמים מספר במשמעות של צבע שנהלש, "והנה בהה הנגע" פרושו שצבע הנגע הפך להלש יותר וחוזר לצבעו הטבעי, ולכן האדם בתהליך הטהרות. בשפה המקדמת כיום, השתבשה מלה זו והיום משמעותה בטעות ההפך מבחינה ומשמעות של חזק, כגון כהל בהה - כהל חזק, ואינו נכון. "ירקרק או אדמדם" במשמעות השפחה כיום, הנה צבע חלש של אדם זרק, או רש"י ורב המפרשים מסבירים שהוא זרק שבידקון ואדם שבאדמון, אך כבר האבן עזרא הסביר במשמעות היום. "קרחת" כיום משמעותה התקררות של שער האדם בחלקו הקדמי, אולם במשמעות לשון התורה ה"קרחת" הנה בחלק האחורי של הראש, ואלו החלק הקדמי נקרא "גבחת".

ממלה

מעשה ברב אחד, שפרב ללה"ץ את ידו של שר נכרי, מפני שהצר לישראל. התרעמו עליו בני המקלה וטענו שיש לכבד את השור רם המעלה. השיב להם הרב בפקחות: "מנהג ישראל לומר 'צריך הבא' כשממניסים את התינוק לברית, ומדוע לא מברכים בו לחמן בר מצוה ולחמן ביום נשאייו? וגם מדוע אין מברכים כשמוציאים את התינוק לאחר הברית? אלא, כשנכנס התינוק הרי הוא ערל וכלם וריא מפני ערלים ומכבדים אותם, וכשיצא הוא כבר יהודי מוחל, ואין צורך לכבד אותו..."

באמצע שעורו של רבי איסר זלמן מלצר, שאל אחד הבחורים שאלה על עקרי הסגיה. עין הרב קמעה ואמר: "אתה צודק בקשיתך והיסוד אשר העמדת בסגיה אינו נכון", ומיד שנה את מהלך השעור ובנה את הסגיה מחדש. לאחר השעור, נגש אחד הרבנים אל הרב ואמר לו: "הרי השאלה לא היתה שאלה בכלל, ומדוע התייחס הרב אל הבחור ושנה את מהלך השעור?" "אתה צודק", השיב רבי איסר זלמן, "אולם התפלאתי מדוע פתור זה שאל אותי היום שאלה, בזמן שאינו רגיל לשאל כלל בשעורים. הבחנתה, כי ליד הדלת עומד אדם זר ומשקיף על פני הלומדים, והבנתה שהוא בא לעקב אחר הבחור דגן אם לקחתו פתחו לבתו, וכדי להרשימו התערב הבחור בשעור. משום כך הגבתי כך והעליתי את קרנו עשרת מונים".

רבי יהודה זאב סג"ל ממנצ'סטר, נוהג היה לסור אל ציינו של רבי ישראל מטשורטקוב, כל אימת שהיה עובר דרך העיר וינה. כששאלוהו על סבת הדבר, השיב: "שמעו ואספרה ממה התפעלתי מגדלת הרבי. פעם טייל הרבי עם מלווהו באחת הגנות והתיישבו לנפש על אחד הספסלים. באה נכרית אחת וישבה גם היא על הספסל. רצה הגבאי לקום, אך הרבי סמן לו שישאר במקומו. לאחר זמן קצר, הוציא הרבי את שעונו מפיסו ואמר בקול 'כבר מאחר, הבה ונלך', ואז קם ממקומו והמשיך בדרך". סים הגר"י סג"ל: "צדיק פזה, שפבוד הבריות ופפלו של נכרית, חשוב אצלו כל כך, ראוי להתפלל על ציינו כדי לעורר רחמי שמים".

אחד מבני ישיבת אוניברסיטת ורופא ממונה הזעק כדי למצא לו מזור. הבחין הרופא כי בני הישיבה מסורים זה לזה באופן מיוחד והביע את פליאתו בפני ראש הישיבה, רבי שמואל רוזנברג: "בשעה שלמדתי באוניברסיטה לא ראיתי שהתלמידים רחשו כבוד זה לזה, ואלו בני ישיבתך מצנימים הם במדת אהבת חברים, מה הסבה לכך?" השיב הרב: "אני אוהב כל תלמיד כמו בן, ולכן כל בחורי הישיבות הם בנים ואחים זה לזה, ומפאן נובעת אהבתם ומסירותם זה לזה".

רבי משה מרדכי אפשטיין, ראש ישיבת חברון, התבקש פעם על ידי אדם אחד להכין לו כתב המלצה. עלה הרב בלוחו לביתו וכתב לו מכתב נרגש עם תארים נמלצים, מעבר לדרך הרגילה. לפליאת בני ביתו על התארים המפלגים הסביר הרב, כי בעליתו את גרם המדרגות אל ביתו, תמוך האיש בידיו ומפני כך הוא חש כלפיו הפרת הטוב, ולכן הפריו בתארו כדי לכבדו ולהשיב לו בגמולו.

רבי מאיר מיכל רבינוביץ מוילנא, היה צדיק תמים ומדקדק במעשיו. בקיץ תרמ"ט, נסע לעיריה שעל שפת הים, כדי להבריא מחלשתו. יום אחד, נכנס אליו אחד ממעריציו וראהו עומד ומנער בגד של ארבע נפפות וספר תהלים קטן. התפלל ושאל את הרב על סבת הדבר, אך הוא התחמק ממנו. לאחר הפצרות רבות ספר הרב, כי פעם פרצה שרפה בעירה בה היה דר, ולאחר הכבוי נמצאו ברחוב שני התפצצים הללו, ומפני שאיש לא דרש אותם מסרוהו לו, פרב העירה, למשמרת. והרי לפי הדין יש לנער את האבדה אחת לשלשים יום, נטל עמו את האבדות לעירת הנפש וביום זה חל יום השלשים לנעור. התמלא התלמיד הערצה גדולה לרבו, שזכר לקים דין אבדה גם בעת שאינו בביתו.

רבי שלמה זלמן ליפשיץ מורשה, בעל "המדת שלמה", הצטיין במדותיו הנעלות ובאהבת הבריות שבו. את כל אשר לו היה מחלק לעניים, ואף את בגדיו ומלבושיו היה מעניק למחסרי כל. בני ביתו היו מטמינים את הבגדים מפניו, כדי שלא יחלקם לעניים, אולם בערב שבת כשהיה הולך לבית המרחץ לכבוד שבת, היה מעניק את בתנתו לעניים והיה תמה ואומר: "היתכן שלאדם יהיו שתי בתנות, בעוד שלעני לא תהיה אפלו אחת?" פעם הבחין מעד לחלונו בחבל תליון ועליה כמה בתנות שנתלו ליבוש. ברר למי שיכות הבתנות ובקש מפעליהן שיחלקו לעניים. התנצל האיש ואמר: "יש לי רק שש בתנות בלבד", התפלל הרב: "איני מבין, כיצד יתכן שלאדם אחד תהיינה שש בתנות ולא ירחם על העניים?" ובהשפעתו חלקו האיש לצדקה.

"למה ברא ה' לאדם שתי אזנים ולשון אחת?"

ללמדך, שצריך לדבר בלשון חצי ממה ששומעים באזנים" (מאמר החכם)